



Kuusamon kaupunki
PL 9
93601 Kuusamo
kirjaamo@kuusamo.fi

LAUSUNTO

7.12.2017

Dnro 580/2017

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto ranta-asetemakaavasta

PORONTIMAN RANTA-ASEMAKAAVA

Kaavaluonnos

Kuusamon kunta suunnittelee ranta-asetemakaavaa Porontimajärven rannalle. Alueelle suunnitellaan rakennuspaikkaa noin 20 loma-asunnolle ja yhdelle kaksiasuntoiselle pientalolle.

Kaava sijoittuu Alakitkan paliskunnan alueelle. Alakitkan paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 1 600 ja poronmistajia oli 48. Kaava-alue on pääosin luonnontilainen ja alueella on voimassa porojen vapaa laidunnusoikeus (Poronhoitolaki, PHL 848/1990, 3 §) ja poroja saattaa laiduntaa alueella kesällä ja syystalvella.

Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa

Poronhoitolaki on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon kaavoituksessa ja muussa poronhoitoalueella tapahtuvassa toiminnassa. Poronhoidon kannattavuuden edellytys on vapaa laidunnusoikeus. Se on tarkoitettu ja tunnustettu pysyväksi oikeudeksi ja turvattu erityislilla (PHL 3 §). Se tarkoittaa porolle oikeutta oleskella ja ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta muutamien poikkeuksin. Muualla kuin saamelais-ten kotiseutualueella poroja on hoidettava siten, etteivät ne pääse *puutarhoihin, vakinaisten asuntojen pihoihin tai muille erityiseen käyttöön otetulle alueille* (PHL 31 §). Edellä luetelluilla alueilla paliskunnalla on vahinkojen estämis- tai aitaamisvelvollisuus (PHL 32 §). Mikäli vahinkoja aiheutuu, on paliskunnalla korvausvelvollisuus. Loma-asuntojen pihapiirejä PHL 31 § ja 32 § eivät kuitenkaan koske. Loma-ajan asunto ei myöskään ole laissa tarkoitettua muuhun erityiseen käyttöön otettua aluetta, vaan sellaiseksi lasketaan jokin erityinen, ei-toistettavissa oleva alue. Aitaamisvelvollisuus, mikäli aitaamista halutaan, on rakentajalla itsellään.

Kaava-alue on pääosin valtion maata. Poronhoitolaissa säädetään neuvotteluvollisuudesta suunniteltaessa valtion maita koskevia poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä (PHL 53 §). Alakitkan paliskunnan kanssa ei ole neuvoteltu. Siltä ei ole edes pyydetty lausuntoa kaavasta. Jatkossa Kuusamon kaupungin tulee pyytää paliskunnilta lausunnot kaavoista. He ovat aina asianosaisia alueensa kaavoituksessa. Alakitkan paliskunta onkin tunnustettu OAS:ssa.



Poronhoitolain ja muun lainsäädännön lisäksi poronhoitoa turvataan myös valtioneuvoston päätöksellä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Niissä todetaan, että ”poronhoitoalueella turvataan poronhoidon alueidenkäyttölliset edellytykset.” Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa poronhoitoaluetta koskee määräys: ”Alueiden käytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. ---”. Kuusamon strategisen osayleiskaavan yleismääräys edellyttää myös poronhoidon turvaamista kaavoituksessa: ”*Tarkemmassa suunnittelussa tulee turvata porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset säilyttämällä laidunalueiden yhtenäisyys ja kulkureitit laidunalueiden välillä. ---*”

Kaavan vaikutukset poronhoitoon

Kaavaselostuksen mukaan poronhoidolle ei aiheutuisi vaikutuksia. Kaavan vaikutukset paliskunnan poronhoitoon ovat lähinnä suoria laidunalan menetyksiä, mutta myös muita vaikutuksia voi aiheutua. Kaavassa osoitetaan loma-asuntoja. On mahdollista, että joitakin poroja kulkee alueella rakentamisaikana tai valmiilla piholla hakemassa räkkäsuojaa avoimilta hiekka/sorapinnoilta, nurmikoilta tai rakennusten suojasta. Tämä voi tulla yllätyksenä ja aiheuttaa ristiriitoja loma-asukkaiden ja paliskunnan välillä. Aina alueelle rakentava ei edes tiedä tontin sijainnista poronhoitoalueella. Mikäli porot häiritsevät, tehokkain tapa porojen pitämiseksi pois, on aitaaminen. Tämä on lomarakentajien itsensä velvollisuus. Myös pihojen pitäminen mahdollisimman luonnontilaisena estää vahinkojen syntymistä.

Kaavaan on syytä lisätä poronhoidosta informoiva yleinen kaavamääräys. Myös aitaamisesta on syytä informoida. Esimerkiksi seuraavanlaista kaavamääräystä on käytetty yleisesti:

"Rakennettaessa poronhoitoalueella on huomioitava poronhoitolain 3 §:n takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Paliskunnalla ei ole poronhoitolain mukaan loma-asuntojen aitaamisvelvollisuutta."

Kuusamossa on lukuisia esimerkkejä kärjistyneistä tilanteista loma-asukkaiden ja paliskuntien välillä. Tämä kierre tulee katkaista ja kaavojen laatijana kaupunki on avainasemassa. Rakentajia on informoitava entistä paremmin jo kaavatasolla, esimerkiksi edellä esitetyn kaltaisen yleismääräyksen kautta. Paliskuntain yhdistys esittää lisäksi, että loma-asuntojen rakentajille aletaan jakaa tietoa siitä, miten porojen kanssa tulee menetellä ja miten porojen aiheuttamia vahinkoja voidaan ennalta ehkäistä. Yhdistyksellä on olemassa oppaasta valmis pohja, jota saa käyttää.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao